

Links Libertair Perspectief

1 euro

De nieuwsbrief van
Democratisch Initiatief

Een politiek project geïnspireerd
door communalistische ideeën

NUMMER 3, JULI - SEPTEMBER 2003

Voor de opbouw van een beweging voor een *libertaire, ecologische en direct democratische samenleving!*

*'Linkse'
thema's bij
rechts:
Conservatisme,
pagina 8*

*Misanthropische
bevolkingspolitiek
van het Neo-
Liberalisme,
pagina 6*

*Cultuur van
Verzet:
Situationisme,
pagina 11*

*Directe
Democratie in
Argentinië,
pagina 2*

Radicale Politiek in de 21e Eeuw

These

Antithese

Synthese

**Communalisme als
Alternatief deel 2,
pagina 14**

Colofon

Links LibertairPerspectief
wordt uitgegeven door
Democratisch Initiatief (DI) en
verschijnt vier keer per jaar.

DI is "een revolutionaire
organisatie die vecht voor het
opheffen van alle klassen, staten en
hiërarchieën door middel van en met
als doel: democratisch zelfbestuur
van alle mensen" (paragraaf 1.1
van de statuten). Onze
Uitgangspunten & Statuten zijn
gratis bij ons aan te vragen en staan
op onze website.

Redactie: Bob Wester, Elle,
Joost Ploeger en Tomme

**Aan dit nummer werken
mee:** Eirik Eiglad, Marol

Lay out: Bob Wester

Oplage: 250

Ingezonden brieven: Wij
ontvangen graag (kritische) reacties
op onze nieuwsbrief en hebben dan
ook (indien reacties) de rubriek
"ingezonden brieven". De maximale
lengte van een brief is 300 woorden,
bovendien behoudt de redactie het
voorrecht om deze in te korten. Wil
je een langere reactie insturen,
neem dan eerst contact met ons op.
Inzenden voor 21 september.

Abonnementen: kosten 5 euro
per jaar (4 nummers) en kunnen
aangevraagd worden door ons een
briefje of email te sturen met daarin
je naam, adres en eventueel
emailadres.

Giften: Onze activiteiten
kosten geld, dus stort gul op onze
girekening ovv "gift".

Samenwerking: Wil je met ons
samenwerken? Neem dan graag
contact met ons op!

DI-nieuws: Wil je op de
hoogte blijven van onze activiteiten?
Stuur dan een mailtje met de tekst
"DI nieuws".

Contactadres:

Democratisch Initiatief
Postbus 16544
1001 RA Amsterdam
Girekening 9156315
demin@gmx.net
www.communalism.org/
cbp

Que se vayan todos! Alle politici weg!

Een interview met Marol van Indymedia Argentinië

- Bob Wester -

Eind 2001 stond Argentinië ineens in de schijnwerpers, met duizenden mensen die demonstreerden en presidenten die al weer waren afgetreden voordat hun namen waren doorgedrongen tot de buitenwereld. Een paar weken lang waren 'nette dames' die banken bestormden, demonstranten die met potten en pannen de steden vullden van een oproerige kakofonie en geplunderde supermarkten voorpaginatie. Want, zo meldde de krantenkoppen: "Argentinië was in financiële crisis". Zo snel als het protest haar weg vond tot de redactiekamers zo snel vond het ook weer haar weg tot de vergetelheid. Maar wat gebeurde er eind 2001 nu eigenlijk? Welke bewegingen speelden een rol? Hoe staat de beweging er nu voor? En wat kunnen wij hier leren van de beweging daar? Om hier een antwoord op te krijgen sprak ik met Marol van Indymedia Argentinië.

In Argentinië zijn er al jaren twee politieke partijen die om de parlementaire macht strijden. Aan de ene kant de zogenaamde "Radicale Partij" die traditioneel de middenklasse- en bourgeoisiepartij is. Daar tegenover staat de "Peronistische Partij" die het moet hebben van de steun van de arbeiders en de allerarmsten voor wie er geen banen zijn. Om stemmen te winnen hebben de Peronisten een netwerk in buurten door heel het land heen waar ze personen hebben die voedsel en andere spullen uitdelen in ruil voor hun stem, dit wordt clientélisme genoemd.

Door het neoliberale beleid van de Peronist Menem was het voor de middenklasse goed toeven. Onder meer door de goedkope import als gevolg van de koppeling van de peso aan de VS-dollar. De Argentijnse middenklasse leefde bijna vergelijkbaar met die van Europa. Maar de problemen van de armen werden niet opgelost, integendeel.

Zo werden in 1993 ineens een heleboel mensen werkeloos nadat een bedrijf in het noorden van het land gesloten dreigde te worden. Maar zij pikten dat niet en begonnen de toegangsweg naar het bedrijf te blokkeren met brandende barricades en noemden zich "piqueteros". De orthodox linkse overblijfselen uit eerdere tijden, vooral de jaren '70, waaronder verschillende marxistische partijen, waren ondertussen enthousiast geworden. Uiteindelijk kregen de Maoïsten de invloed over de piqueteros.

In 1996 kwam er een nieuwe golf van verzet van baanlozen. Vanuit de provincie BA onstond er een beweging: *Movimiento de Trabajadores Desocupados* (MTD, beweging van baanloze arbeiders). Ditmaal niet overgenomen door een partij, maar onafhankelijk. Zij waren van onderop georganiseerd door middel van direct democratische bijeenkomsten per wijk en hadden roterende afgevaardigden die bijeenkwamen voor de coördinatie. Deze beweging protesteerde (ook met wegblokkades), maar probeerde

zelf ook werkplekken te organiseren om in de nodige levensbehoeften te voorzien. Zo was er dus al heel wat aan de hand, maar kon de middenklasse toch lekker rustig slapen.

Eind jaren '90 werd Marol politiek actief. Zij studeerde sociologie en werkt als leraar. Zij is nu vooral actief bij Indymedia Buenos Aires (B.A.). Hiervoor gaat ze "regelmatig de wijken in om de strijd van mensen op te tekenen en zo door te geven aan anderen." In Argentinië werkt Indymedia enigszins anders dan in Europa. "Wij zijn minder een doorgeefluik en schrijven zelf meer artikelen. Bovendien komen wij vaker, denk ik, in contact met de mensen in de straat in plaats van voornamelijk met activisten." Als Indymedia B.A. kregen zij een uitnodiging voor een conferentie in New Dehli, India, met als thema "Crisis en Media". En "aangezien" ze "toch een vliegticket had, besloten we dat ik een info-tour door Europa zou maken." Ze heeft nu een paar weken lang in sociale centra door heel Europa presentaties over de sociale bewegingen in Argentinië gehouden. De juiste persoon dus om een antwoord te krijgen op mijn vragen.

Bob Wester: Wat gebeurde er nu eigenlijk eind 2001?

Marol: De verkiezingen van 2000 brachten de Radicals aan de macht omdat zij een alliantie waren aangegaan met een progressieve afsplitsing van de Peronisten, Frepaso. De armoede bleef groot en de enorme staatsschuld hing als een molensteen om de nek van de nieuwe regering. En eind 2001 wilden de Peronisten de macht terug. Destabilisatie zou

nieuwe verkiezingen en een overwinning voor de Peronisten betekenen. Dus mobiliseerden zij via hun clientelistisch systeem de armen om supermarkten te plunderen. En zowel gedirigeerd door Peronisten als uit eigen beweging besloten de armen in grote getale proletarisch te gaan winkelen. Bovendien werden de banktegoeden geblokkeerd en werd de koppeling tussen de peso en de dollar losgelaten. De middenklasse was in rep en roer, hun geld was in een klap niets meer waard en onbereikbaar!

En zo kwam op 19 december iedereen gewoon de straat op en begon met elkaar te praten over hét onderwerp van de dag, de politieke situatie! Duizenden inwoners van B.A. paktten hun potten en pannen en togen naar het Plaza de Mayo om met een hels kabaal hun ongenoegen te uiten aan de regering die aan het plein zetelt.

BW: Wanneer ontstonden die *Asembleas* (vergaderingen) eigenlijk en hoe functioneerden ze?

M: Waar ik woon, in de buurt van de universiteit, dromden mensen zich na de 19^e samen op straat. We begonnen te bediscussiëren wat we moesten doen. Naar Plaza de Mayo gaan of niet? We maakten er een vergadering van en zo was de eerste *Asemblea Popular* (bevolkingsvergadering) ofwel *Asemblea de Barrios* (wijkvergadering) geboren. Ons voorbeeld sloeg aan en mensen maakten aankondigingen voor een eerste bijeenkomst. Zo schoten er in alle wijken, rijk en arm, wijkvergaderingen als paddestoelen uit de grond. Soms zelfs meerdere vergaderingen per wijk.

Tijdens de eerste vergaderingen moest iedereen haar of zijn ei kwijt. Mensen waren begonnen met praten over politiek en konden niet ophouden. Waar veel mensen het in ieder geval over eens waren was "Que se vayan todos!" (Ze [de politici, BW] moeten allemaal gaan!). Het hele representatieve democratische systeem had afgedaan, vonden we, dus wilden we geen vertegenwoordigers meer. Maar over wat we wel wilden werd veel gediscussieerd, waren we verdeeld.

De wijkvergaderingen werken direct democratisch. In het algemeen, al varieert het misschien per wijk een beetje, worden er eerst een aantal coördinatoren van de vergaderingen gekozen. Onder meer een voorzitter en een notulist. Dan wordt er een agenda

gemaakt voor de dag. Als er teveel onderwerpen waren stemden we welke het belangrijkste waren. Daarna volgden de verslagen van de verschillende commissies van de wijkvergaderingen zoals gezondheidszorg en cultuur. Als dat gebeurd was gingen we de verschillende onderwerpen die op de agenda stonden af. Per onderwerp werd er in totaal een half uur uitgetrokken. Eerst was er discussie, waarbij de maximale spreektijd per persoon vijf minuten was. Dan werden alle voorstellen nog een keer op een rijtje gezet en werden besluiten genomen volgens meerderheid van stemmen. De eerste paar maanden was er ook nog de *interbarrial* waar iedereen uit de stad naar toe kon gaan en waar de wijkvergaderingen zich probeerden te coördineren.

BW: Met welke problemen hadden de wijkvergaderingen te kampen?

M: Één van de problemen die de wijkvergaderingen ondervonden, was, dat alle orthodox linkse partijen begonnen mee te doen en de vergaderingen voor eigen doeleinden gebruiken. Daardoor veranderden de vergaderingen in een strijdtoneel tussen de verschillende linkse partijen. Aangezien de meeste deelnemers aan de vergaderingen weinig politieke ervaring hadden begonnen ze de grip op de vergaderingen te verliezen. Bovendien was het erg irritant om elke keer bekvechtende marxisten aan te horen. Dat heeft mij in ieder geval de wijkvergadering uitgejaagd. En de *interbarrial* doen ophouden te bestaan.

Een ander probleem was dat toen de stabiliteit terug kwam, veel mensen die enthousiast waren begonnen met het deelnemen aan de wijkvergaderingen, zich terug trokken in hun privé-leven. Het blijft toch de middenklasse hè!

BW: Welke onderwerpen kwamen in de wijkvergaderingen aan de orde?

M: Dat hing sterk af van de behoefte van mensen. Mensen in een arme wijk komen met andere dingen op de proppen dan die uit een rijke wijk. Maar meestal kwamen in ieder geval onderwerpen aan de orde, die te maken hadden met het maken van buurtkranten voor de nodige tegeninformatie, het verstrekken van gezondheidszorg, het opzetten van ruilsystemen en volkskeukens met gratis eten en het organiseren van buurtfestivals voor informatieverstrekking en verbroedering. Ook

bespraken we hoe we solidair konden zijn met andere bewegingen. Met al die onderwerpen gingen mensen aan de slag die soms al jaren met ideeën over de desbetreffende onderwerpen rondliepen en nu eindelijk hun creativiteit in de praktijk konden brengen.

BW: Welke andere bewegingen waren er eigenlijk en hoe was de onderlinge solidariteit?

Er waren nog steeds de piqueteros en de MTD. Zij werden steeds sterker. Vanuit deze hoek kwamen vanaf december 2001 veel bezettingen van bedrijven die door de kapitalisten waren verlaten. Veel mensen verloren dus hun baan, maar ze vestigden verschillende vormen van arbeiderszelfbestuur om de bedrijven draaiende te houden. Niet alleen kleinere bedrijven, bakkerijen en hotels, maar ook grote fabrieken zoals een keramiekbedrijf in het westen van het land werden overgenomen. Deze bedrijfsruimtes stonden vaak open voor andere initiatieven.

De meeste mensen zijn in één beweging actief. Óf in de wijkvergaderingen, óf in de MTD, bijvoorbeeld. Maar op het moment dat er repressie is, is er wel veel onderlinge solidariteit tussen bewegingen. De middenklasse uit de wijkvergaderingen nam bijvoorbeeld ook deel aan betogingen van de baanlozen.

BW: Binnen DI hebben we veel discussies gehad over de mogelijkheid van het voeren van strijd tegen hiërarchieën zoals vrouwenoverheersing en de klassenmaatschappij binnen wijkvergaderingen. Wat zijn jouw ervaringen hiermee?

M: Er komen mensen naar wijkvergaderingen toe die erg van elkaar verschillen qua ervaringen en opvattingen. Dus niet alleen progressieve maar ook reactionaire mensen! Maar binnen wijkvergaderingen is het ondanks dat zeker mogelijk om klassenstrijd te voeren, want mensen wisselen ervaringen uit en leren elkaar kennen. De solidariteit vanuit de middenklasse naar de baanlozen was bijvoorbeeld niet vanzelfsprekend in de wijkvergaderingen, maar ontstond wel.

Over seksuele politiek kan ik wel een voorbeeld geven. Er is een radicale horizontaal georganiseerde antikapitalistische groep die bestaat uit homo's, lesbo's, transseksuelen, transgenderisten, travestieten en biseksuelen die naar verschillende wijkvergaderingen gaan om daar hun problemen aan te kaarten. En de wijkvergaderingen staan hier ook open voor.

BW: Hoe is de situatie op dit moment?

M: De bewegingen bestaan nog steeds al hebben ze wel aan momentum verloren. Er zijn pas presidentsverkiezingen geweest. Daarbij kwamen twee kandidaten van de Peronisten als grootste uit de bus. In de tweede ronde zouden zij het tegen elkaar opnemen. Maar een van hen, Kirchner, begon ineens linkse praat uit te slaan om de stemmen van de demonstranten te krijgen. Daarop trok zijn tegenstander zich terug en nu is Kirchner met slechts 18 % van de stemmen president.

Veel mensen hebben hun hoop gevestigd op de nieuwe president, ook omdat ze geen andere alternatieven voor zich zagen. Zelfs de leiders van de sociale bewegingen zoeken toenadering tot hem. Maar ik vertrouw hem voor geen meter!

Kirchner: "Argentinië, een land waar het menens is". Spreken de agenten op de achtergrond boekdelen over zijn bedoelingen?

Lessen uit Argentinië:

- ***Partijen kunnen wijkvergaderingen proberen te kapen. Als dat gebeurt, wordt de macht van de deelnemers de das omgedaan. Dit moeten we voorkomen.***
- ***Wijkvergaderingen kunnen het strijdtoneel zijn van onder meer de antipatriarchale en klassenstrijd. Bovendien kunnen mensen in wijkvergaderingen radicaliseren.***

Contactinfo:

Marol: blackbird@riseup.net

Indymedia Buenos Aires:
argentina@indymedia.org,
<http://argentina.indymedia.org/>

Brochure over de basisideeën van het communalisme

DI heeft een vertaling van een artikel van Janet Biehl, The Politics of Social Ecology: Libertarian Municipalism, uitgebracht. Hierin gaat ze in op de basisideeën van het communalisme; een nieuwe politiek gebaseerd op directe democratische vrije gemeentes, samenwerking tussen de gemeentes, de noodzaak van een ideologie, enzovoorts. DI probeert met de publicatie van dit artikel, vergezeld van een door ons geschreven voorwoord, een discussie over de toekomst van Links aan te zwengelen. Wil je de brochure, voor 2,50 euro, bestellen? Stuur ons dan een briefje of mailtje met je naam en adres.

DE MISANTROPISCHE BEVOLKINGSPOLITIEK VAN HET NEOLIBERALISME

- Joost Ploeger -

De huidige neoliberale herstructurering van de samenleving gaat gepaard met een oorlog tegen de bevolking. Niet alleen gaan er mensen dood vanwege een door het systeem gecreëerd voedseltekort, medicijntekort etc. Overal worden sociale voorzieningen afgebroken, terwijl gelijktijdig meer geld wordt uitgegeven om bevolkingsgroei tegen te gaan, want deze zou bij een onfeilbare markt de oorzaak zijn van ellende als armoede, milieuvernietiging en criminaliteit.

Blaming the victim

Dit artikel gaat over de bevolkingspolitiek van het neoliberalisme dat ten doel heeft de armen af te schaffen door geboortebeperving af te dwingen in het Zuiden om het in crisis verkerende kapitaal te redden. Bij deze bevolkingspolitiek hoort de ideologie van 'Blaming the Victim'. Arme mensen krijgen de schuld in de schoenen geschoven van systematische problemen, zodat de sociale verhoudingen niet ter discussie staan. Zelfs in 1997 leidde de door de rijke landen financieel gesteunde bevolkingspolitiek in Peru nog tot gedwongen sterilisaties van vrouwen.

Wat is bevolkingspolitiek?

Bevolkingspolitiek wordt door staten en samenwerkingsverbanden van staten gevoerd. Het doel van bevolkingspolitiek is het verzorgen van een 'kwalitatief' en 'kwantitatief' zo bruikbaar mogelijke bevolking voor het kapitalisme. Bij bevolkingspolitiek worden mensen dus ingezet als een middel tot een 'hoger doel'.

Beheersing van de voortplanting

Een andere manier waarop bevolkingspolitiek gevoerd kan worden is het proberen te beheersen van de voortplanting van mensen. Dit artikel gaat vooral over deze manier van voortplantingsbeheersing, omdat hier betrekkelijk weinig aandacht aan wordt besteed.

Na de Tweede Wereldoorlog is er een lobby voor voortplantingsbeheersing ontstaan die allereerst vooral liefdadigheidsinstellingen van grote ondernemers uit de VS omvatte. Langzaam kregen de ideeën van deze lobby vaste voet in de aarde bij staten, gedurende de jaren zestig van de vorige eeuw. Vooral de VS heeft hier een rol in gespeeld, omdat zij de grootste financiële donor zijn van bevolkingspolitiek.

Aan het eind van de jaren zestig kwam 'overbevolking' ook op de agenda van de VN te staan en werd er een speciaal instituut opgericht om de bevolkingsgroei af te remmen, de UNFPA. Deze organisatie heeft samen met de rest van het bevolkingspolitieke establishment een ontwikkeling doorgemaakt, waarbij in ieder geval tegenwoordig retorisch de rechten van vrouwen hoog op de agenda staan. Nederland behoort overigens nog steeds tot de meest gulle gevers van de UNFPA.

Malthus, de conservatieve mensenhater, beweerde dat armoede de schuld is van de armen zelf omdat ze zich te veel zouden voortplanten.

Malthus

Deze instituten gaan er vanuit dat het de 'overbevolking' is, die de oorzaak zou zijn van armoede en milieuvernietiging. Het criterium dat gebruikt wordt om te stellen hoeveel mensen er 'nodig' zijn en hoeveel mensen er dus 'over' zouden zijn is dan het kapitalistische systeem. Dit systeem wordt namelijk als vanzelfsprekend beschouwd in de ideologie achter bevolkingspolitiek en is daardoor verheven boven alle kritiek, terwijl kapitalistische sociale verhoudingen juist de oorzaak zijn van armoede en milieuvernietiging.

Hier is een belangrijke parallel te trekken met het einde van de 18^e en het begin van de 19^e eeuw in Engeland, toen collectief eigendom van

THE POPULATION BOMB THREATENS THE PEACE OF THE WORLD

SO WHAT ARE WE DOING ABOUT IT?

land werd afgeschafte door gedwongen privatisering van het land voor de commerciële landbouw. Hierdoor waren veel mensen land- en werkloos geworden, Via de armenwetten in Engeland kregen ze toen wel nog een miserabele uitkering, vooral om ze koest te houden. Deze wetten werden de opkomende burgerij echter steeds meer een doorn in het oog, want de opkomende industrie had een arbeidersklasse nodig. Malthus gaf deze bourgeoisie de ideologische rechtvaardiging om te pleiten voor de afschaffing van die wetten. De armen schoten volgens hem gewoon moreel tekort en reproduceerden zich als konijnen waardoor hun aantal te snel zou stijgen. In werkelijkheid was deze armoede het gevolg van de afschaffing van het collectieve eigendom van land en de uitbuiting in de fabrieken. Dit verhulde Malthus door te stellen, dat er een natuurwet was waarbij bevolkingsgroei altijd veel hoger is dan de voedselproductie. Malthus was dus zeer elitair en conservatief. De opkomst van zijn ideeën gaat gepaard met een stijgende populariteit van conservatieve ideeën (zie ook artikel van Elle elders in dit nummer).

In de 20^e en 21^e eeuw zien we de voortgang van het proces van onteigening van het gemeenschapseigendom door decentralisatie van het kapitaal (en dan beschuldigen de ideologen van het kapitaal de communisten en socialisten onteigening te propageren!). De ideeën van Malthus zijn dan ook nog steeds populair bij de heersende klassen omdat de markt en kapitalistische sociale verhoudingen het uitgangspunt vormen.

Bevolkingspolitiek in de 20^e eeuw

Ook de sociaal-democraten hadden in de context van de Wederopbouw na de Tweede Wereld-

Propaganda
voor
bevolkings-
politiek
onder het
mom van
het
bewaren
van de
vrede

oorlog en de Koude Oorlog een bevolkingspolitiek. Keynes wees op de beperktheid van de markt, die volgens hem armoede creëerde die gecompenseerd moest worden met sociale wetgeving. Wetgeving, waarvoor echter alleen de eigen staatsburgers in aanmerking zouden moeten komen. Bij tekorten op de arbeidsmarkt probeerde de staat het nationale kapitaal te helpen door migratie van arbeiders uit andere landen te reguleren, de zogenaamde gastarbeiders.

Deze bevolkingspolitiek was uiterst geschikt om het systeem te redden van de na de Tweede Wereldoorlog populair geworden communistische ideeën. In deze context ontstond er tegelijkertijd steeds meer een lobby voor bevolkingsbeperking in het Zuiden omdat de toename van arme mensen als bedreiging werd gezien voor de bestaande verhoudingen. Deze mensen waren immers geneigd om in verzet te komen en ieder verzet voor een rechtvaardigere wereld werd gebrandmerkt als gevolg van het 'internationale communisme'.

Deze bevolkingspolitiek gericht op bevolkingsbeperking heeft geleid tot veel mensenrechtenschendingen. Dikwijls zijn de programma's gepaard gegaan met directe dwang, zoals bijvoorbeeld in Bangladesh, India, Indonesië en het staatskapitalistische China. In deze landen heeft het leger invallen gedaan waarbij alle vrouwen uit het dorp gedwongen gesteriliseerd werden. Dit waren geen 'ongelukjes'. Zo kregen bijvoorbeeld voormalig president/generaal Soeharto van Indonesië en president Moebarak van Egypte de VN bevolkingsprijs kregen, respectievelijk in 1989 en 1994. Deze staan beide niet bekend om progressief en humaan beleid. Ook in 1997 nog werden in Peru in een campagne 110.000 vrouwen gesteriliseerd, volgens Eric Krebbers van de Fabel van de Illegaal, grotendeels onvrijwillig.(1)

Anticonceptiva

De aangeboden anticonceptiemiddelen in de family planningprogramma's weerspiegelen behalve de algemene belangen bij bevolkingsbeperking in het Zuiden ook de financiële belangen van de farmaceutische industrie die gelieerd is aan het bevolkingspolitieke establishment. Zo ontwikkelen sommige bevolkingspolitieke instituten hun eigen anticonceptiva, zoals de Population Council het middel Norplant. In de programma's worden vooral lange termijn middelen aangeboden, waarover de gebruikers weinig controle hebben, zoals

sterilisaties, Norplant, en injecties. Op dit moment wordt heel veel onderzoek gedaan naar anti-zwangerschapvaccines, die een afweerreactie tegen eigen voortplantingscellen moet veroorzaken. De middelen en de family planningprogramma's die ontwikkeld worden zijn bijna allemaal uitsluitend gericht op vrouwen, waardoor de patriarchale ideeën achter de bevolkingspolitiek duidelijk worden.

Verzet

De malthusiaanse bevolkingspolitiek maakt het inhumane karakter goed duidelijk van de neoliberale herstructurering, en van kapitalistische verhoudingen in het algemeen. Sociale voorzieningen worden overal wegbezuinigd en in plaats daarvan wordt het geld besteed aan een oorlog tegen de armen. Het is dan ook zeer terecht dat de vrouwenbeweging overal ter wereld actie voert tegen deze politiek.

Ik heb alleen de indruk dat het toch vooral vrouwen zijn die zich hiermee bezig houden. Hiermee reproduceren we de aanname dat het hier een zaak betreft die alleen vrouwen aangaat. Dit is geenszins het geval. De voortplanting van mensen is een zaak van mensen en kan ook niet los worden gezien van de sociale verhoudingen, waarbinnen mensen kinderen krijgen. Het verzet tegen bevolkingspolitiek kan dan ook niets anders zijn dan de eis voor direct democratische controle over het onderzoek naar de technologieën, voor de productie en distributie van deze middelen naar behoefte van mensen, waarvoor de afschaffing van kapitalistische en patriarchale sociale verhoudingen de voorwaarden zijn.

(1) Zie E. Krebbers, 'Gedwongen sterilisaties tegen zwarte "overbevolking"', *De Fabel van de Illegaal. Krant*

HOE 'LINKSE' THEMA'S RECHTS KUNNEN ZIJN OVER HET CONSERVATISME

-Elle Folkers-

Dit artikel is geschreven op grond van een gezamenlijke discussie over het conservatisme van Democratisch Initiatief en de Leidse organisatie de Fabel van de Illegaal.

Je zou het niet verwachten, maar er zijn tegenwoordig nog steeds zonderlinge figuren die dagdromen van gezag, orde en respect voor het vaderland. Die in hun dagelijkse gedachten verlangen naar de tijd van keurig nette vrouwen achter het aanrecht en welopgevoede, gezonde Hollandse kwajongens, die af en toe kwajongensstreken uit mogen halen. Die het liefst op zondag luid klinkende kerkklokken horen, welke er toe dienen om diezelfde jongens tweemaal daags terecht te wijzen en o wee als ze niet in de bankjes van de dorpsschool zitten, want dan is de schoolmeester daar om ze een oorvijg te geven. Of oom agent. En wee je gebeente als je het in zo'n tijd als zeventienjarig meisje zou wagen om met iemand te neuken waarvan je smoorverliefd houdt, dan moet je het ook zelf maar weten als het een keertje mis gaat, want daarvoor heb je tenslotte je buik van Onze Lieve Heer gekregen. Trouw dan die Hollandse kwajongen maar, waar je ondertussen van moet walgen, omdat hij je eigenlijk gebruikt heeft.

Dit alles klinkt als een echo uit een ver verleden, zo ver van deze tijd. Bijna niemand denkt toch tegenwoordig meer zo conservatief? En als er al mensen zijn die nu nog zo denken, dan zijn die veruit in de minderheid en wonen ze ergens ver weg in de Achterhoek, zichzelf vol trots christen noemend, met een zachte gr, wel te verstaan.

Inderdaad, ze zijn in de minderheid, die Nederlandse conservatieven. Maar er zijn aanwijzingen dat ze aan invloed winnen. De laatste tijd wordt er in de toonaangevende media namelijk weer volop gesproken over de Normen en de Waarden, die zogenaamd verguisd en vergeten zouden zijn sinds de seksuele revolutie van de jaren 60 en 70. En een aantal niet onopvallende, gerespecteerde figuren in deze maatschappij is conservatief. Daaronder telt men Pim Fortuijn, nieuwsmakers als Trouw-redacteur Marcel Ten Hooven en oud-premier Dries van Agt. De Leidse professor Kinneging, die wel

Conservatief Nederland

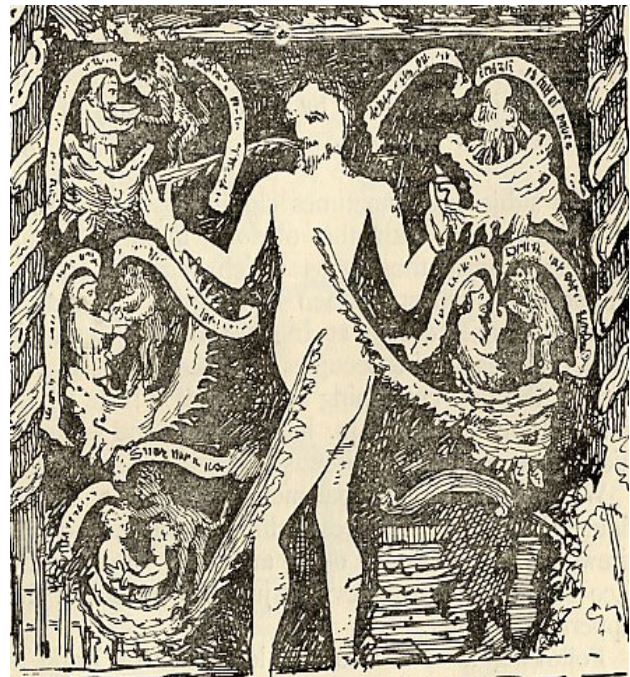
De hollandse leeuw en de
driekleur vergezellen het
vuur dat boven het dorp
blijft wakkeren.
Nationalistisch dus!

beschouwd kan worden als de grondlegger van het conservatisme in Nederland, was jarenlang een lid van het wetenschappelijke bureau van de VVD én de tekstschrijver van oud VVD-partijleider Bolkesteijn. Kinneging probeerde nog vóór de afgelopen verkiezingen aan te pappen met een aantal invloedrijke CDA'ers. Van die CDA'ers bleek huidig minister-president Balkenende wel ontvankelijk voor zijn ideeën.(1) En tijdens de afgelopen kabinets-onderhandelingen gingen CDA en VVD zelfs in gesprek met de ChristenUnie en de SGP. Hiermee werd het taboe doorbroken om met deze oerconservatieve partijen samen te werken. Uiteindelijk kwamen ze niet in de regering, maar kregen ze wel de toezegging dat hun mening m.b.t. ethische kwesties, zoals bijvoorbeeld abortus, serieus zou worden genomen in het kabinetsbeleid. Kortom, conservatisme is vandaag de dag zeker niet voorbehouden aan alleen de Achterhoek.

De conservatieve ideologie

Maar wat is conservatisme nu eigenlijk? Volgens de conservatief Kinneging bestaan er drie stromingen in de politieke filosofie, die van elkaar onderscheiden kunnen worden aan de hand van hun houding ten opzichte van de Franse Revolutie: de socialisten, de liberalen en de conservatieven. De socialisten beschouwen die revolutie volgens hem als “het ochtendgloren van de aanbreekende dag” de liberalen als “het doorbreken van de middagzon” en de conservatieven als “het invallen van de duisternis.” Deze laatste zijn dus faliekant tegen de verworvenheden van de Franse Revolutie, de moderniteit dus eigenlijk en dan vooral de Verlichting: de idee dat de mens over de rede beschikt en daarom in staat is om over haar/zijn eigen leven te beschikken en niet slaafs onderworpen hoeft te zijn aan hogere machten, zoals bijvoorbeeld een god. De conservatieven hebben kritiek op de rede, omdat de rede van de mens volgens hen vooral onderworpen zou zijn

aan kwade hartstochtelijke drijfveren, zoals de zeven hoofdzonden hoogmoed, hebzucht, wellust, toorn, gulzigheid, afgunst en traagheid. Hun belangrijkste verklaring voor het kwaad in de wereld is dus niet het bestaan van een maatschappij van uitbuiting en onderdrukking, maar het kwaad in de mens zelf. Daarom zijn er volgens hen instituties nodig van orde en gezag die het kwaad in de mens in toom houden, zoals de school, de kerk (of die nu met of zonder God is, het gaat hen dus vooral om de *institutie kerk!*), de politie, het huwelijk en het gezin. (2) Vandaar dus dat ze conservatieven worden genoemd, n.l.: ‘behoudenden’: ze willen niet de instituties in deze maatschappij veranderen, zodat de overheersing van man over vrouw, van wit over zwart of van kapitalist over arbeider kan worden opgeheven, maar ze juist behouden en versterken, opdat het kwaad in de mens kan worden bedwongen. Niet de nationalistische en seksistische idee van de welopgevoede, gezonde Hollandse kwajongen is volgens hen het probleem en niet de seksistische idee van de keurige nette vrouw achter

De zeven hoofdzonden waar conservatieven
als de dood voor zijn: hoogmoed, hebzucht,
wellust, toorn, gulzigheid, afgunst en
traagheid.

het aanrecht. Nee, volgens hen is het probleem de losbandige vrouw, die haar hartstochten niet weet te beteugelen en die in toom moet worden gehouden door het instituut huwelijk. Zo maken de conservatieven op hun website nadrukkelijk reclame voor de Vereniging tot Bescherming van het Ongeboren Kind (3), die in één van haar persberichten beweert dat het feministisch mensbeeld verouderd is en de “baas in eigen buik”-gedachte achterhaald en ongenueanceerd.(4) Een ander probleem is volgens hen ‘de allochtoon’, die de ‘vaderlandse’ normen en waarden niet kent. Eén van de directeurs van dé conservatieve denktank van Nederland, de Edmund Burke Stichting, de heer Bart Jan Spruyt, geeft “allochtonen” de schuld van tekorten in de gezondheidszorg, de achterstanden in het onderwijs, de problemen op de arbeidsmarkt en de criminaliteit. Dit overduidelijk op een Hans Janmaat manier, ik citeer: “Rouvoet [ChristenUnie] zingt in feite mee in het koor van een bestuurlijke elite die de multiculturaliteit tot nieuwe orthodoxie heeft uitgeroepen. Die orthodoxie wordt gedragen door de verheven moraal van de gelijkhebbers van progressief Nederland, die iedere discussie over de problemen taboe blijven verklaren. Op zulke gelovigen hebben argumenten geen greep. Feiten worden ontkend, verdoezeld of gesust. En problemen zijn er genoeg: in de gezondheidszorg (tekorten naast allochtone overconsumptie), in het onderwijs (achterstanden), op de arbeidsmarkt en in de criminaliteit (waarin allochtonen onevenredig vertegenwoordigd zijn).” (5)

Verder trekt hij in hetzelfde artikel van leer tegen het “culturele relativisme” waar “diversiteit” en niet “eensgezindheid”, zoals hij graag zou zien “de basis van een vredige en hechte samenleving vormt.” (Ibid.)

Traditioneel ‘linkse’ thema’s en conservatisme

Opvallend is, dat veel traditioneel ‘linkse’ thema’s heel goed in een conservatief straatje passen.

Zo zijn conservatieven tegen het systeem van de vrije markt, niet omdat het uitbuiting of onderdrukking zou veroorzaken, maar omdat het zou steunen op ‘kwade drijfveren’ in de mens als hebzucht en hedonisme. (6) Daarom moet de vrije markt volgens hen ingeperkt worden door allerlei instituties. Maar niet door de verzorgingsstaat: “Armenzorg door de staat degradeert volwassen en

Het huwelijk is voor conservatieven het begin van dé hoeksteen van de samenleving: het gezin. Zodat de mens(vooral de losbandige vrouw) gedisciplineerd kan worden....

verantwoordelijke mensen tot behoeftige en afhankelijke slaven van de overheid. Die afhankelijkheid is bovendien een voedingsbodem voor ondeugden zoals luiheid en de neiging tot misbruik.” (7) De instituties waar zij in plaats daarvan op doelen zijn: “de familie, de werkgever, de kerk en de liefdadigheid” (Ibid.)

Ook het democratiseringsthema kan conservatief zijn. De heer Drentje schrijft in een gastcommentaar op de conservatisme-site: “Wanneer de democratie verwordt tot een gedepoliteerd kartel van politieke partijen en de samenleving tot een collectiviteit van calculerende burgers treden onvermijdelijk vervreemdingsverschijnselen op. [] Misschien kan de huidige crisis tot de instelling van een nationale conventie leiden, die de grondwet aanpast aan de eisen van de tijd. Directere vormen van democratie moeten daarbij de burger meer bij de publieke zaak betrekken het land zoals het nu zo mooi heet aan de burgers teruggeven. Dat laatste betekent echter ook dat de burgers weer verantwoordelijkheid voor dat land moeten nemen, bereid moeten hun drang tot onmiddellijke behoeftebevrediging te matigen om het lange termijn perspectief waar de publieke sector afhankelijk van is een kans te geven.” (8)

Dat het democratiseringsthema conservatief kan zijn, is eigenlijk niet zo vebazingwekkend. De conservatief Alexis de Tocqueville (1805-1859) zag in lokale democratie al een middel tegen bezitterig individualisme en egoïsme.(9) Conservatieven willen dus vooral een soort burgermansfatsoen promoten met hun pleidooi

...maar vanuit feministisch oogpunt moeten we het patriarchale gezin opheffen.

voor directe democratie, wat ook al blijkt uit het gastcommentaar van Drentje. De ideologie van conservatieven is in essentie echter helemaal niet democratisch, maar autoritair. Volgens Edmund Burke (1729-1797), de grondlegger van het conservatisme, was er een regering nodig die niet door het volk gecontroleerd zou worden, omdat alleen een macht die buiten en boven de mensen zou staan in staat zou zijn om de hartstochten in toom te houden. (10)

Kortom, de conservatieven willen met al hun gebla-bla over directere vormen van democratie niet meer macht voor de mensen die nu machteloos zijn, maar vooral een soort “sociaal wij-gevoel” (11) creëren om burgers weer bij “de publieke zaak” en “het land” te betrekken (12). En ze willen niet de uitbuiting die de vrije markt

veroorzaakt aanpakken, maar arbeiders overleveren aan de liefdadigheid en de grillen van hun werkgever, van wie ze afhankelijk zijn voor hun loon. Daarnaast zijn ze vrouwonderdrukkend en racistisch.

Reden genoeg om ons als radicaal links te verzetten tegen een mogelijke opkomst van het conservatisme in de samenleving. We zouden hiermee kunnen beginnen door ons te realiseren dat de politieke thema's waar we nu rond strijden, zoals de vrije markt of democratisering, niet persé links of rechts zijn, maar de verschillende ideologische analyses die achter die thema's kunnen zitten wel. Vandaar dat het altijd belangrijk is om ons af te vragen waarom we eigenlijk rond bepaalde issues strijden en met wie.

VOETNOTEN

(1) De Jong, A en Spruyt, B.J. “Volkspartij of Gideonsbende”, te vinden op: members.lycos.nl/conservatisme

(2) Kinneking, dr. A.A.M. “Het Conservatisme: Kritiek van de Verlichting en de Moderniteit.”, oorspronkelijk verschenen in: *Philosophia Reformata*, najaar 2000, te vinden op: members.lycos.nl/conservatisme

(3) zie: members.lycos.nl/conservatisme

(4) Den Boer-Neele, M. “Legalisering Van Abortus in Alle Kandidaat Landen van de Europese Unie?”, te vinden op: www.vbok.nl, persbericht, Amersfoort, 3 juli 2002

(5) Spruyt, B.J. “RPF/GPV begaat misser bij debat over criminele asielzoekers. Linkse elite houdt taboe in stand.”, in: *Reformatorisch Dagblad*, 10 februari 2001, te vinden op: members.lycos.nl/conservatisme

(6) Kinneking, *ibid.*, p. 27

(7) Spruyt, B.J. “Armenzorg is geen taak van overheid”, in: *Reformatorisch Dagblad*, 20 januari 2001, te vinden op: members.lycos.nl/conservatisme

(8) Drentje, J. “Onfortuinlijke Perikelen”, gastcommentaar members.lycos.nl/conservatisme

(9) Fennema, M. *De Moderne Democratie. De geschiedenis van een Politieke Theorie*, 1995, p. 102

(10) *Ibid.*, p. 82

(11) Van de Velde, I. en Krebbers, E. “Conservatieven willen verworvenheden vrouwenbeweging teruggedraaien,” in: *De Fabel van de Illegaal*, nr. 46/47, zomer 2001

(12) Drentje, *ibid.*

Wil je Democratisch Initiatief uitnodigen voor een discussie of een lezing, neem dan contact met ons op!

Cultuur van verzet!

Dit is de kunstbriek. De maatschappelijke verhoudingen beïnvloeden hoe kunst gemaakt wordt en we er tegen aan kijken. De vraag is dan: wiens kunst is het en wat voor boodschap draagt het uit? Kunst kan zowel de bestaande hiërarchische verhoudingen reproduceren, als zeer maatschappijkritisch zijn. Zo kan kunst verboden zijn door de machthebbers of kan kunst een bevrijdende boodschap hebben voor onderdrukten. Wat ons interesseert is hoe linkse ideeën en kunst samen gaan. In het bijzonder bijzonder: kan kunst linkse bewegingen inspiratie en kracht geven? In dit nummer: de situationisten.

Het verzet van de situationisten tegen de consumptiemaatschappij

- Tomme -

We zijn toeschouwer van voorstellingen en beelden, van illusies. Kortom we zijn toeschouwer van een Spektakel. Dat stelden de situationisten in de jaren zestig, een groep avant-gardisten. Avant-gardes zijn voorhoedes die de bestaande maatschappelijke en culturele opvattingen bekritisieren en zich daar tegen verzetten. De situationisten waren niet zomaar een elitair clubje voorhoedekunstenaars. Ze hadden kritiek op de kapitalistische cultuur en op de consumptiemaatschappij als geheel. En ze ontwikkelden revolutionaire politieke ideeën.

De politieke ideeën van de situationisten:

Het Spektakel

De theoretische basis van de situationisten was de dialectiek en ze haalden inspiratie uit het marxisme, met name de interpretatie van het marxisme van filosoof Levebre ('De kritiek van het dagelijks leven'). Levebre sprak zich fel uit tegen alle loonarbeid, want die onderdrukt volgens hem alle verlangens en lusten. De situationisten namen die theorie over en schreven leuzen als 'Werk nooit!' De situationisten waren niet alleen tegen de loonarbeid, maar ook tegen de consumptiemaatschappij. Mensen worden door zo'n maatschappij namelijk passief, consument in plaats van mens, aanschouwers van het Spektakel,

zo vonden de situationisten. Dit, doordat in zo'n maatschappij niet de kwaliteit en de gebruikswaarde van producten voor mensen, maar de kwantiteit en de ruilwaarde, de hoeveelheid en de prijs van producten, centraal staat. Volgens de situationisten is de analyse van de maatschappij in z'n geheel, de totaalkritiek, noodzakelijk om de maatschappij te doorgronden en totaal te veranderen. De kritiek moet altijd coherent zijn, en tegelijkertijd kritisch naar elke ideologie; in de situationistische maatschappijkritiek zit zelfs duidelijk een afkeer van ideologie.

De strategie van de situationisten:

Omdraaiing

De maatschappij-analyse van de situationisten is weergegeven in het boek de Spektakelmaatschappij, geschreven door Guy Debord. Het begint met de omdraaiing van een zin uit Het Kapitaal van Karl Marx: "Het gehele leven waarin de moderne productieverhoudingen heersen, dient zich aan als een ontzaglijke opeenhoping van spektakels. Al wat direct werd geleefd, heeft zich in een voorstelling verwijderd." De situationisten meenden, dat de ideologie de werkelijkheid in spiegelbeeld toont. De bewuste verdraaiing of omkering (détournement) was daarom de methode van de situationisten om de bestaande orde aan te vallen.

“Als wij het perspectief niet omkeren, dan keert het perspectief van de (totalitaire) macht zich definitief tegen ons.”¹

Vandaag de dag noemen ook vooraanstaande auteurs van de andersglobaliseringsbeweging, zoals Naomi Klein (No Logo), Kalle Lasn (Addbusters) en Hardt en Negri (Empire) het woord spektakel. Maar Debord zei al: “Het grappige is dat alle boeken, die dit fenomeen, dit ‘moderne spektakel’ analyseren, meestal om het te betreuren, wel mee moeten doen aan het spektakel als ze aandacht willen krijgen. Het lege debat over het spektakel (...) wordt zo georganiseerd door het spektakel zelf.” Volgens deze uitspraak is alles ondergeschikt aan het spektakel. Ze betekent in feite, dat elke poging om het spektakel op te heffen weer ingekapseld zal worden door datzelfde Spektakel. Maar (volgens de dialectiek) is bewustzijn inherent aan zichzelf tegengesteld, waardoor het zich zal ontwikkelen tot een revolutionair bewustzijn...

Situationisme en Kunst

De situationisten waren georganiseerd in de Situationistische Internationale, S.I.(1957-1972). Deze bestond uit een tiental leden en maakte nogal wat ontwikkelingen door. De bekendste figuur binnen de internationale beweging van situationisten was de Fransman Guy Debord. In de avant-gardistische traditie stond het experiment centraal. Behalve uit het marxisme, hadden de situationisten ook ideeën overgenomen van Dada (alles afbreken) en het surrealisme (het verlangen). Om controle te krijgen over de directe leefomgeving en het dagelijks leven moeten er volgens hen situaties gecreëerd worden en iedereen die dat doet is naar hun idee situationist. De kunst van de situationisten is dus verbonden met het creëren van situaties. Debord vond dat de kunst moest worden verbonden met de politiek. Kunst gaat vooral over een soort levenskunst, vond hij, in die zin dat de mooie dingen en het verlangen in het dagelijks leven verbonden zouden moeten worden met een radicale en totale kritiek op de maatschappij. In deze visie is kunst meer een vorm van poëzie. De poëzie verenigt de wereld van het dagelijkse leven met die van de droom, de verbeelding. ‘De verbeelding aan de macht!’, was dan ook een leus van de situationisten. Voorbeelden van situationistische kunst zijn te zien tijdens de creatieve uitbarsting in Parijs, tijdens de opstanden van mei 1968. Toen was de straat het toneel van verzet, en van schoonheid: ‘De schoonheid is op straat’ (zie afbeelding: “La beauté est dans la rue”).

De opvattingen over kunst in de moderne kapitalistische maatschappij zijn volgens de situationisten verwerpelijk, want in deze maatschappij is de gebruikswaarde van de kunst ruilwaarde geworden: “Alles verkrijgt waarde, dus ook het kunstwerk in zoverre het ingewisseld, geruild kan worden en niet in zoverre het iets is. Zelfs de gehele cultuur staat onder de wet van de ruilwaarde.”² Om die reden kan de kunst in zo’n maatschappij niet revolutionair zijn, vonden zij. De kunstenaar onder het regime van het kapitalisme heeft het per definitie verloren van de burgerlijke en kapitalistische cultuur, hij is ingekapseld door het Spektakel. Vanuit hun marxistische ideeën stelden de situationisten dan ook, dat niet de kunstenaars, maar de arbeiders, het proletariaat de revolutie zouden moeten maken.

Mei 1968

Enkele leden van de Franse afdeling van de situationisten namen deel aan de mei-opstand van 1968. Gedurende deze weken werd de methode van de omkering toegepast en de analyse van de Spektakelmaatschappij overgenomen door velen. Leuzen, oftewel poëzie, en affiches, zijn hier voorbeelden van. Hoewel de situationisten zich plaatsten in de radicale traditie van de arbeidersbeweging (anarcho-/radencommunisten), waren het vooral studenten die ermee bezig waren. Zij waren het ook die de 'Raad ter Handhaving van de Bezettingen' in het leven riepen. Deze raad is voortgekomen uit de raad van de bezetting aan de universiteit van de Sorbonne.

De raad probeerde bezettingen in allerlei sectoren van het maatschappelijk leven aan te moedigen om een basis te creëren voor een algehele en directe democratie. De bedoeling was dat deze raad de communicatie tot stand zou brengen tussen de raden die spontaan zouden ontstaan. Achteraf hebben situationisten zelf kritiek dat zij en studenten te weinig gedaan om contacten te leggen met de arbeiders. Debord heeft ooit gezegd: "wij staan op het breukval van alle klassen en daarom behoren wij tot geen enkele klasse..." "..., wij zijn sociologisch gezien déclasses, die klassen zullen opheffen of anders geformuleerd: wij willen autonoom blijven; de arbeiders moeten maar tot ons komen."³

Tot slot

Voor de situationisten werd alles bepaald door het Spektakel, de maatschappij waarin mensen zijn vervreemd. Vandaag de dag zou die analyse nog steeds actueel kunnen zijn, omdat de maatschappij niet wezenlijk veranderd is. Je hoeft geen zware intellectueel te zijn om dat te zien (en te ervaren). Het boek *De Spektakelmaatschappij* is echter zo ontoegankelijk geschreven dat ik er niet doorheen kwam. Het kan blijkbaar wel alleen door zware intellectuelen gelezen worden. Dat is jammer en daarmee schiet het wellicht z'n revolutionaire doel voorbij (Hoewel het als boek zeker een literaire waarde heeft, want het is best mooi). Zoals het woord 'revolutionair' tegenwoordig in reclames gebruikt wordt, zo lijkt ook de methode van het omdraaien en uit zijn context halen van teksten en beelden, het détournement ontdaan van haar revolutionaire karakter. Maar op zich kan alles revolutionaire boodschap bevatten, zolang het de wereld waarin alles koopwaar wordt op z'n kop zet.

Dit artikel is gebaseerd op het proefschrift 'Beweging tegen de schijn: de situationisten, een avant-garde' van R. J. Sanders, - Amsterdam 1989. Andere bronverwijzingen staan tussen haakjes vermeld.

(voetnoten)

¹ 'Beweging tegen de schijn: de situationisten, een avant-garde' van R. J. Sanders, - Amsterdam 1989.

² Ibid.

³ Ibid.

Wat is Communalisme

- Eirik Eiglad -

Vertaald door Bob Wester

Voorwoord

In onze vorige nieuwsbrief verscheen deel één van de vertaling van het artikel "Communalisme als Alternatief" geschreven door Eirik Eiglad, internationaal secretaris van de Scandinavische communalistische organisatie Demokratisk Alternativ. Daarin probeert hij in te gaan op een drietal vragen. Ten eerste waarom het voor radicalen belangrijk is om een coherente visie te hebben van een toekomstige samenleving en hoe deze utopie te verwezenlijken valt. Ten tweede wat het communalisme is en waarom juist deze ideologie, en niet het Marxisme of Anarchisme, geschikt is voor de strijd voor een vrije, gelijke, direct democratische en ecologische samenleving. En ten slotte wordt er ingegaan op de organisatorische en strategische consequenties die hieruit volgen. Het artikel zal niet in drie, zoals aangekondigd, maar in 4 delen worden geplaatst. In deze nieuwsbrief zal voornamelijk op de tweede vraag worden ingegaan. Met het plaatsen van de vertaling van dit artikel hopen wij een debat op gang te brengen over de toekomst van de linkse beweging waaruit ook organisatorische conclusies worden getrokken.*

Democratisch Initiatief

Communalisme is een revolutionaire politieke ideologie, met diepe historische wortels in progressieve stromingen, ideeën en instituties. Het is diep ingebed in de democratische erfenis, die voor het eerst opkwam als een *bewuste* politieke uiting in de Atheense polis zo'n 2500 jaar geleden, met haar opmerkelijke verzameling van instituties, van face-to-face democratie, van haar concept burgerschap en van haar bewuste vorming van haar burgers door middel van een levenslange opleiding tot burger, paideia, en van het bestaan van dagelijkse burgerplichten. Deze communale democratische traditie verbreedde haar gezichtsveld in de communes van de Europese Middeleeuwen, die een communaal systeem van toewijzing van grondstoffen hadden en verreikende liga's van vrije steden vormden. Later speelde ze een prominente rol in de revoluties die Europa en Noord-Amerika in de achttiende eeuw deden schudden. Een net zo belangrijke wortel van waaruit het Communalisme ontwikkeld is, is de revolutionaire traditie, die een voortdurende erfenis van vrijheid vormt – vergeten door velen binnen Links dat in algemene staat van verwarring verkeert. In deze revoluties hebben basisbewegingen gevochten tegen verschillende vormen van onrecht, onderdrukking en uitbuiting, terwijl tegelijkertijd onze idealen van sociale en politieke vrijheid verder ontwikkeld werden. De strijd voor rechten en vrijheden, maar ook een gezond secularisme, zijn bovenal geplant en verzorgd door deze revolutionaire traditie, terwijl haar vruchten zijn geoogst door de sociale ontwikkeling als geheel. Het Communalisme probeert de erfenis van vrijheid te continueren door de meest geavanceerde theorieën en eisen en de organisaties te vormen die noodzakelijk zijn om ze te belichamen. Geworteld in de Verlichting, biedt het Communalisme zowel vooruitzicht voor menselijk onderwijs en rationaliteit, als de praktische vervolmaking van historische vooruitgang.

Het Communalisme heeft recentelijk haar coherente uitdrukking gevonden in het werk van de radicale denker Murray Bookchin, wiens schrijfsels over sociale ecologie het Communalisme zowel een revolutionaire praktijk in de vorm van het libertair municipalisme, als

een historische analyse, een dialectische natuur- en maatschappijfilosofie, een ethiek van complementariteit en een politieke economie verschaffen. (1) Bovendien is het Communalisme een revolutionaire politieke ideologie die gericht is op het creëren van een *rationele* maatschappij en ethische normen voor productie, innovatie en distributie door middel van directe democratie.

Het woord *Communalisme* werd voor het eerst gebruikt rond de tijd van de Commune van 1871, toen in de nasleep van de Frans-Pruisische Oorlog de sterk gecentraliseerde en bureaucratische Franse staat helemaal in elkaar stortte, de burgers van Parijs een revolutionair bestuur instelden en brutaal de andere Franse communes uitdaagden om te confedereren en een alternatief voor de staat te vormen. Het historisch belang van deze uitdaging moet niet onderschat worden: het wees in de richting van een confederaal alternatief voor Europa op het moment dat haar moderne natiestaten nog in de maak waren. Steeds opnieuw sinds Karl Marx zijn pamflet, *De Burgeroorlog in Frankrijk*, publiceerde, slechts twee dagen nadat het laatste verzet van de communards was vermorzeld, hebben radicalen van allerlei pluimage de neiging gehad om de Commune te verheerlijken. Friedrich Engels beschreef de Commune als de eerste manifestatie van “de dictatuur van het proletariaat”. Terwijl de anarchisten de Commune gebruikten als het symbool van de “spontane uitdrukking” van een “brutale en uitgesproken negatie van de staat”, zoals Bakunin zei. Maar de Commune schoot niet alleen tekort door niet gelijk het eigendom te socialiseren, maar ook was haar eigenlijke structuur weinig meer dan een extreem radicale gemeenteraad. Marxisten gingen verder met het creëren van “proletarische” staten die zelfs in de verste verte niet leken op de revolutionaire Commune van Parijs, terwijl anarchisten verwickeld raakten in syndicalisme, moorden en in wezen communautaire ondernemingen. Maar in essentie had de Commune van 1871 de idee in zich van een nieuw politiek systeem gebaseerd op gemeentelijke democratie. En als het langer had bestaan dan haar twee hectische maanden, had het concrete betekenis kunnen geven aan de radicale eis voor een “sociale republiek” die in de Parijse revolutie van 1848 opgeworpen was, dan had het zelfs deze eis kunnen overstijgen met haar oproep tot een “Commune van communes”.

Het Franse woord *commune* betekent stad of zelfs een redelijk kleine territoriale eenheid dat politieke en administratieve taken heeft en is afgeleid van het Latijnse bijvoeglijk naamwoord *communis*, dat “gemeenschappelijk” of “communaal” betekent. (2) Het refereert aan een lokaal bestuur en lokale autoriteiten, oftewel wat bekend staat als *gemeente*. *Commune* heeft een rijkere betekenis: het belichaamt een verzameling rijke civiele waarden, loyaliteiten, rechten en plichten. Zoals Bookchin heeft laten zien is de gemeente de meest directe omgeving die alle mensen binnen gaan op het moment dat zij hun voorkeur uit stappen. Het is een unieke publieke sfeer waarin zij face-to-face kunnen communiceren. De *commune* geeft de menselijke gemeenschap niet alleen vorm, maar ook een nieuwe menselijke inhoud, gebaseerd op solidariteit en gedeelde verantwoordelijkheden die verder rijken dan het familieleven. In potentie ten minste, is het een domein van de door de rede ingegeven seculariteit – van politiek – dat voorbij gaat aan de bloedband van de familie, clan of stam. Het Communalisme probeert deze mogelijkheden te verwezenlijken en te voeden door de uitgesproken progressieve kant van de Westerse beschaving naar voren te brengen – en dat is een “domein van steden”. Door haar libertair municipalisme probeert het deze sfeer van echte *politiek* – de volledige deelname van alle burgers in publieke zaken –, niet te verwarren met bureaucratische vormen van het publieke leven dat meestal de staat kenmerkt, te reanimeren. Het Communalisme kiest de werkelijk democratische *commune* uit als de rationele vorm voor de politieke organisatie van de samenleving.

Communalisten stellen dat de politieke component van een toekomstige rationele samenleving bestaat uit confederaties van vrije gemeentes of *communes*. Om het unieke van de Communalistische benadering te begrijpen moeten we beseffen hoe fundamenteel het focust op de gemeente. Maar voor Communalisten houdt het niet alleen een territoriale administratieve eenheid in; het is ook een potentieel vrije gemeente in de vorm van een zelfbewuste *politieke* gemeenschap en het is dit historische doel dat het Communalistisch project inspireert. Of we het nu hebben over Spaanse *municipios*, Scandinavische *kommuner*, of Nederlandse *gemeentes*. Dit historische doel inspireert het Communalistisch begrip van de gemeentes waar we niet alleen in de toekomst maar ook hier en nu mee te maken hebben. Veel radicalen bekritisieren het libertair municipalisme vanuit een puur instrumenteel gezichtspunt – ofwel klagend over de gigantische omvang van de hedendaagse steden, ofwel over het feit dat gemeenteraden steden als bedrijven runnen ofwel over het feit dat ze op veel manieren het verlengstuk en kopieën zijn van de natiestaat. Ongetwijfeld is dit allemaal waar en deze problemen zullen niet alleen echt

De Commune van Parijs (1871) inspireerde vele radicalen. Maar verschillende stromingen geven haar verschillende betekenissen.

blijven en waarschijnlijk juist erger worden de komende jaren. Maar toch diskwalificeert dit de Communalistische benadering niet. Het wijst slechts op de uitdagingen die iedereen, die de samenleving fundamenteel probeert te veranderen, te wachten staan. Communalisten zijn helemaal niet tevreden met de gemeentes zoals ze nu zijn, en onze ideale stad bestaat (nog) niet, noch heeft het eerder in de geschiedenis bestaan. (3) Dientengevolge proberen we actief deel te nemen aan het uitroeien van staatsachtige en op de markt gebaseerde elementen van de bestaande gemeentes – daarmee hun communale dimensie radicaal uitbreidend. (4)

De poging om gemeentes radicaal te democratiseren brengt de heroprichting van een publieke sfeer met zich mee, waar mensen samen kunnen komen als burgers - om elkaar te ontmoeten, samen te discussiëren en civiele en economische besluiten te nemen – in radicaal *nieuwe* instituties van en voor de bevolking. Vandaag de dag huilen zowel liberale en radicale als bourgeoispolitici krokodillentranen om het verlies van gemeenschap en burgerschap, terwijl ze wanhopig hun eigen rol verhullen in het uitgekookt gedirigeerde “politieke” circus dat stevast alle invloed van de bevolking op de politiek uitholt. In tegenstelling tot bijna al de andere stromingen in het politieke spectrum, zijn de Communalistische eisen voor het machtig maken van de bevolking meer dan retoriek om een al lusteloos publiek om de tuin te leiden. Sterker nog, het Communalisme is juist gebaseerd op het machtig maken van gewone burgers- het is ons *raison d'être*.

Het machtig maken van de bevolking dat de Communalisten voorstaan, staat recht tegenover centralisering en staatsbestuur. Het Communalisme is in feite rotsvast in haar verzet tegen de natiestaat, dat het ziet als hét instrument bij uitstek om onmacht onder de bevolking te verspreiden. De natiestaat reduceert het hele concept burgerschap tot een lachertje, omdat het burgers beperkt tot slechts de

passieve rol van belastingbetaler, klant of kiezer. De dynamiek van deze structuur stelt in de plaats van het recht op beleidsvorming door het publiek dat een gekozen minderheid van zogenaamde “vertegenwoordigers” de staat bestuurt. De natiestaat is per definitie gebaseerd op het geprofessionaliseerde gebruik van geweld en claimt dat het met haar politie- en legermacht een monopolie heeft op het gebruik van geweld in de samenleving. Het is dus een perfect gereedschap geweest voor de heersende elites om geleidelijk alle “amateuristische” kenmerken van meer democratische bestuursystemen uit te bannen en om trotse burgers te maken tot gewillige onderdanen. De geschiedenis heeft laten zien dat staten zelfs een bepaald eigenbelang kunnen ontwikkelen, wat in de moderne tijd kan worden waargenomen bij de bureaucratische ontwikkelingen in China en de voormalige Sovjet-Unie. Dit is een ontwikkeling die in verschillende gradaties ook op gaat voor de meest “democratische” van onze Westerse natiestaten.

Niettemin oogste de staat ook waardering bij vele radicalen, vooral bij Marxisten. Marx beschreef, zoals welbekend, de staat als enkel een instrument dat een heersende klasse dient, wat betekende dat onder het kapitalisme alle staten bourgeoisstaten waren. Dienovereenkomstig moest de arbeidersbeweging in de overgang van kapitalistische controle over de samenleving naar het socialisme de bourgeoisstaat vervangen door een arbeidersstaat, sterker nog, een proletarische dictatuur, dat slechts als een effectief instrument zou moeten functioneren voor het proletariaat. Marx stond later de geleidelijke invoering van het socialisme door middel van wetgeving toe in bepaalde Europese landen. Verschillende perspectieven op de overgang naar het socialisme en de rol van de staat verdeelde de Marxistische beweging in een aantal tegenover elkaar staande stromingen ten tijde van de Eerste Wereldoorlog, waarin de Sociaal-democratie en het Leninisme de meest invloedrijke tegenstanders waren. Niettemin deelden ze de aanname dat de staat een instrument was dat gebruikt kon worden voor socialistische doeleinden: de één probeerde geleidelijk de bourgeoisstaat over te nemen en te transformeren, terwijl de ander probeerde om een nieuwe “arbeidersstaat” op te bouwen. (5) Beide stromingen steunden verward, maar harstgrondig de machtsconcentratie in een staatsapparaat dat *boven* de bevolking opdoemde. Marxistische theorie heeft in feite centraal gestaan bij het aanwakkeren van de acceptatie van de staat door radicalen, met zware consequenties voor de hele revolutionaire beweging.

Sinds de dagen van de Eerste Internationale hebben verschillende stromingen door vurige debatten geprobeerd om de praktische rol van de staat in de komende socialistische revolutie te verkennen. Ongelukkigerwijs bleef het vraagstuk van de staat onopgelost op cruciale momenten in de geschiedenis, zelfs onder de meest ontwikkelde secties van de revolutionaire beweging, wat resulteerde in immense menselijke tragedieën. In Rusland in 1917-1918 initieerden de Bolsjewieken, gretig als ze waren om de staatsmacht te nemen en uit te breiden, een verwoestend centraliseringsproces dat al snel de radenbeweging om zeep hielp. En in Spanje in 1936 weigerde de anarchistische beweging en de syndicalistische CNT in het bijzonder om een gedecentraliseerde arbeidersmacht te institutionaliseren en daarmee de wankelende Catalaanse staat te elimineren, waardoor de bourgeoisie de kans werd gegeven om weer de controle te krijgen en de arbeidersbeweging letterlijk uit te roeien. De kwestie van de staatsmacht achtervolgt ons tegenwoordig zelfs meer aangezien veel radicalen ernaar neigen de natiestaat te beschouwen als het voornaamste bolwerk tegen de kapitalistische globalisering, zonder dat de voorwaarde gesteld wordt dat er enige geloofwaardige alternatieven voor verzet van onderop tegen de macht van het kapitaal zijn. Ten tijde van de Russische en Spaanse revolutie gaven grote arbeidersbewegingen, geleid door ideologieën en theorieën, richting aan de revolutionaire massa's. Vandaag de dag hebben we, in plaats van grote massabewegingen en een ideologie die duidelijke richtlijnen geeft voor radicale actie, “bewegingen” die alleen bestaan als ze protesteren en “ideologen” die weigeren om alternatieven te presenteren.

Nee, we moeten absoluut zeker zijn over de werkelijke functie van de natiestaat, van elke staat eigenlijk. Hoewel haar historische rol misschien wel complexer is dan Kropotkin suggereerde, speelt de staat nu een erg regressieve rol. Niet alleen in het geven van een vaste vorm aan kapitalistische overheersing en expansie, maar ook in het reduceren van veel gemeenschappen tot praktisch lege hulsels en burgers tot geïsoleerde en onkundige individuen. Met haar oversized apparaat aan professionele politici en bureaucraten, betekent het ook een acute bedreiging voor de heropleving van een publieke sfeer en de herontdekking van authentiek burgerschap. De staat zal niet alleen proberen om pogingen om de samenleving te democratiseren te absorberen en van haar inhoud te ontdoen. Maar de natiestaat macht gunnen betekent letterlijk verzekerd te zijn dat het burgers afgenomen is. Zoals Bookchin heeft laten zien: als men toestaat dat de macht in handen is van een minderheid, accepteert men tegelijkertijd dat het is afgenomen van de meerderheid. De staat moet,

om te bestaan en te bloeien, alle politieke subniveaus, zoals gemeentes, provincies en regio's, koloniseren en controleren, en hen zo min mogelijk macht toestaan als mogelijk. Hoewel moderne republikeinse systemen enige speelruimte geven aan gemeentes en regio's, is dit dankzij verzet vanuit de bevolking en grondwettelijke bepalingen. Een staat heeft geen Robespierre, Napoleon of zelfs geen Stalin nodig om haar macht te professionaliseren en te centraliseren; zij zal, als het de kans daartoe krijgt, de onafhankelijkheid en het zelfvertrouwen van gemeentes en haar burgers uitroeien. (6) Eveneens zal het de democratische idealen van radicalen die de staat binnen gaan ondermijnen en deze idealen verwisselen met bureaucratische aspiraties. Ondanks de schok die de Duitse Sociaal-democraten veroorzaakten door voor de oorlogskredieten te stemmen in 1914, was dit een geheel logische daad voor een partij die de staat was binnen gestapt om haar te hervormen. Pogingen om een "lange mars door de instituties" te houden om ze zo fundamenteel te veranderen, hebben onveranderlijk geleid tot een fundamentele verandering van de radicalen zelf, zoals recentelijk kon worden opgemerkt bij de degeneratie van de Grünen in Duitsland die, vanaf het moment dat ze staatsfuncties bekleedden, hun claims dat ze een basisbeweging waren ont deden van alle inhoud.

Evenmin worden de goedkope trucs van de staatscorruptie voorkomen door het oprichten van nieuwe staatsinstituties in plaats van mee te doen in de "bourgeoisstaat"- het ont doet alleen de onderliggende minachting voor burgercontrole van haar verschillende vermommingen. Wanneer radicalen zich richten op het bouwen van een "arbeidersstaat" of een "volksstaat", hebben ze al de noodzaak voor een werkelijke *bevolkings*macht terzijde geschoven. Een staat, van aard een professioneel apparaat om macht uit te oefenen, kan nooit als middel aangewend worden voor decentralisatie en het machtig maken van de bevolking, hoe "proletarisch", "universeel", "radicaal", of zelfs "minimaal" het ook claimt te zijn.

De enige radicale stroming die een schijnbaar consistente oppositie tegen de staat in al haar vormen heeft gekoesterd is het anarchisme, dat de visie dat de staat een welwillend instrument is zowel in de hedendaagse als in de toekomstige samenleving afwijst. Anarchisten hebben altijd een afkeer gehad van de Hobbesiaanse claims dat de staat menselijke vooruitgang bracht, omdat het ons zou bevrijden van de "oorlog van allen tegen allen". Hoewel anarchisten meestal een nogal simplistische en ahistorische kijk op de staat ten toon spreiden, brachten ze ook belangrijke correcties aan op het wijdverbreide geloof dat een staat een noodzakelijke

voorwaarde voor een samenleving, om überhaupt te bestaan, is.

Het anarchisme is echter tweeslachtig geweest over andere belangrijke onderwerpen, vooral organisatie, instituties en macht. Aldus hebben anarchisten al te vaak vertrouwd op "zelforganisatie", gebaseerd op het veronderstelde "revolutionaire instinct" van de massa's of algemener, hun "spontane creativiteit". Het anarchisme heeft zich zelden bezig gehouden met de *positieve* vormen van vrijheid; in feite is zij vooral bezig geweest met een negatief concept van "vrijheid van", dat redelijkerwijs geassocieerd wordt met het liberale gedachtegoed, ofschoon met een oprechte afwijzing van onderdrukking en alle regeringsvormen. Al te vaak heeft het anarchisme politieke organisatie gelijk gesteld aan partijhiërarchieën, instituties aan de staat en macht aan onderdrukking, wat meer tot verwarring dan opheldering heeft geleid. Concrete alternatieven missend, heeft het erg weinig tastbare correcties geboden, met als resultaat dat hun "antiautoritarisme" zo leeg is als de hedendaagse vluchtige kretes tegen "technocratie", "consumentisme" en "politiek".

Deze politieke leegte heeft in feite de anarchistische overtuiging tot decentralisatie niet minder problematisch gemaakt dan de Marxistische overtuiging tot centralisatie. Sterker nog, anarchisten hebben wel vele utopische visies naar voren geschoven, maar erg weinig praktische organisatorische alternatieven. Het verwarren van *de staat* met *bestuur* of zelfs met *macht op zich* is gevaarlijk misleidend en maakt het anarchisme een bedrieglijk "alternatief" voor een radicale beweging tegenwoordig. De anarchistische kritiek op gecentraliseerde macht is zeker welkom en noodzakelijk, maar we moeten niet meegaan in het verafschuwen van macht op zich. Nog steeds weigeren anarchisten meestal juist het deelnemen in de strijd voor *bevolkings*macht. Algemeen gesproken, proberen zij "vrijplaatsen" en "autonome zones" binnen het kapitalistische systeem en buiten de tentakels van de staat te creëren. (7) Ondanks dat het anarchisme zich regelmatig verzet tegen definiëring (het heeft vele en enorm tegenstrijdige vormen), trachten anarchisten meestal collectieven, affiniteitsgroepen en vrijwillige belangengroepen op te richten met als richtsnoer antiautoritaire en mutualistische principes. Zulk soort groepen zouden geleidelijk groeien door middel van bewustmaking en de kracht van het voorbeeld. In deze communitaristische visie wordt er verwacht dat vele kleine ondernemingen onafhankelijk van de

Anarchisme's kritiek op de staat is net zo welkom als haar verering van het soevereine individu onwelkom is.

massasamenleving functioneren, zich gestaag verspreiden in alle sferen van de samenleving en op den duur zich voldoende vermeerderen om alle vormen van onderdrukking, inclusief de staat, te vernietigen. Veel anarchisten uiten ook de noodzaak voor een soort commune, maar zij hebben geen ideeën over hoe deze communes georganiseerd zullen worden, of wat voor vormen van vrijheid het zal aannemen. (7) Meer in het algemeen weten zij niet hoe we van een samenleving doortochten met hiërarchieën en klassen naar een volledig bevrijde samenleving komen. Daarom komen hun “antiautoritaire” alternatieven, algemeen gesproken, neer op veranderingen in persoonlijke houdingen en levensstijlen. En als we het hebben over het initiëren van een *overgangperiode* hebben ze meestal helemaal geen duidelijke strategieën. Zoals Bookchin heeft laten zien heeft het anarchisme bewezen uitermate onbekwaam te zijn in het zich bevrijden van de verering van de individuele autonomie, ook al is geen mens ook honderd procent autonoom: we zijn allemaal producten van zowel onze adolescentie en onze sociale omgeving als van de gemeenschappelijke geschiedenis en culturele erfenis van de mensheid zelf.

Door vast te blijven houden aan autonomie, vrijheid van *alle* vormen van bestuur en consensusmethoden om gezamenlijke besluiten te nemen, voeden anarchisten de hedendaagse mystiek die rond het “soevereine individu” hangt. Een consistente radicale focus zou eigenlijk moeten liggen op *de sociale vormen* die assertieve, logisch denkende en ethische individuen mogelijk maken. De reden waarom communalisten onze focus leggen op de *gemeente* is juist omdat het geherstructureerd en communaal verbeterd *kan* worden. Juist in gedemocratiseerde en gesocialiseerde gemeentes kunnen we een werkelijk *menselijke* samenleving verwezenlijken en sociaal belangrijke diensten zoals zowel onderwijs,

gezondheidszorg en defensie als de productie en distributie uitvoeren, terwijl we het primaat van de bevolking cultiveren. Wanneer belangrijke publieke diensten gecontroleerd worden door burgers in een publieke sfeer, zullen ze niet zo gauw geperverteerd worden door een verlangen naar winst of door persoonlijke belangen die inherent zijn aan bureaucratieën.

Noten

1. Het moet geheel duidelijk zijn dat we commune gebruiken in de continentale betekenis van het woord als een gemeente (en als een potentieel voor een vrije politieke gemeenschap); niet in de betekenis van een coöperatief of collectief, oftewel een relatief kleine groep mensen die uitgangspunten en verantwoordelijkheden delen.
2. Het Communalistische ideaal heeft nooit bestaan in de geschiedenis, evenmin als socialisme, communisme, anarchosyndicalisme of, in haar “pure” vorm, kapitalisme.
3. Vanuit een dialectisch perspectief is het doel van revolutionaire organisaties te helpen om de vrije communes of gemeentes tot leven te brengen. Daarmee hun huidige staat als gelimiteerde politieke entiteiten *te overstijgen, op te heffen*. (Om met Hegel te spreken, de commune *an sich* moet niet gezien worden als een standaard voor revolutionaire eisen, maar we moeten haar logica doortrekken en daarmee haar werkelijke aard als een commune *für sich* herstellen. De commune *an und für sich* zal een bevrijde menselijke gemeenschap zijn.)
4. De intentie van de Sociaal-democratie was om hun staat te baseren op een meerderheid (in tegenstelling tot de Bolsjewieken) waardoor ze een fundamentele verandering van de bourgeoisstaat door zouden kunnen voeren, aangezien ze geloofden dat uiteindelijk de arbeiders de meerderheid zouden worden.
5. Een observatie die zeker niet ontkent dat er verschillende gradaties van centralisatie en staatsbestuur zijn.
6. Zelfs op het hoogtepunt van de Oktoberrevolutie waren de meeste Russische anarchisten verbazingwekkend genoeg niet bezig met praktische politiek. In plaats daarvan waren ze betrokken in het opbouwen van communautaire ondernemingen zoals de Moskou-collectieven (die uiteindelijk in 1918 bestormd werden door de nieuw opgerichte geheime politie, the *Cheka*). Dit gebrek aan politieke strategie had als gevolg dat veel anarchisten zich aansloten bij de Bolsjewieken.
7. Anarchistische gedachten over communes lopen sterk uiteen (de Spaanse anarchosyndicalistische CNT riep zelfs op tot economische of industriële communes), maar de eigenlijke vorm en inhoud van hun communes zijn hopeloos ongedefinieerd gebleven. Ondanks zijn bewondering voor de middeleeuwse vrije steden, was zelfs Peter Kropotkin niet in staat om dit libertaire ideaal duidelijk te definiëren, aangezien hij er een veelvoud aan betekenissen aan heeft gegeven in zijn geschriften.

Voetnoot van de vertaler:

* Het originele artikel is te vinden op www.communalism.org. Meer informatie over Demokratisk Alternativ vind je op www.demalt.org.

Als het aan de conservatieven ligt, wordt abortus strikt verboden, zoals in de tijd waarin dit lied geschreven is.

“Abortus Is Illegaal”

Tekst: Berthold Brecht

Muziek: Hanns Eisler

Vertaling uit het Duits: Elle Folkers

Eh...dokter, 't is mijn cyclus...
Nou, weest u verheugd dan,
Dat het bevolkingscijfer
Een beetje stijgen kan
Maar dokter, zonder kamer...
Nou, u heeft toch nog een bed?
Dus weest u eens een beetje vrolijk
En houdt u maar een beetje kalm

Alstublieft, mevrouw!
Komt u niet met wartaal aan
Ziet u: de staat wil mannen
Die aan hun machines staan

Dus wees straks maar een lieve kleine moeder
En baar nu maar een stuk kanonnenvoeder
(, enz.)

Dan bent u straks een flinke, kleine moeder
En baar nu maar een stuk kanonnenvoeder
Daarvoor heb je een buik, meid
Dat weet je geheid
En dan moet je toch, meid
En nu geen gemaar
En nu wordt u moeder en klaar

Maar dokter, waar moet ik dan baren?
Kom, basel nu toch niet, wicht!
Eerst wil je het pleziertje
En dan doe je niet braaf je plicht
En als wij eens wat verbieden
Dan weten we wel wat we doen
Dus wees nu maar eens heel tevreden
(En bemoeit u zich
toch met uw eigen zaken, ja?!)

Maar dokter, een werkeloze
Die voor 'n kind niet zorgen kan
Nee, meisje, dat is nu juist
een aanzetje voor uw man
Maar dokter,...

Nu bent u dan een keurige kleine moeder
En baart u braaf een stuk kanonnenvoeder
(,enz.)

**Wil je samenwerken
met Democratisch
Initiatief?**

**Neem dan contact met
ons op!**

